

Lovforslag, vi nu have til Forhandling, og det er, at Eiendommens Lagationssum burde komme højere op, nemlig til 6,000 Kr. Det er mit Haab, og det er ogsaa Foreningens Haab, efter hvad der er mig meddelt fra den jydsk Forenings Direktør, at, naar man naaer dette, vil man blive i Stand til at give Afkald paa den $\frac{1}{5}$ pCt., som ikke bør være der. Det vil erindres, at det andet Thing havde ondt ved at gaa fra 3,000 til 4,000 Kr. Jeg tror nu, man vil erkjende fra alle Sider, at var man bleven staaende ved de 3,000 Kr., havde Foreningen været dødsbød. Vil man nu gaa op til de 6,000 Kr., tror jeg, der er meget gode Grunde, der tale derfor, og blandt andre den, at man haaber derigjennem at kunne naae til at blive af med denne Femtedels Procent; men der er for de paagjældende Husmænd selv og for Foreningerne med — deres Interesser falde iøvrigt sammen — den vigtige Grund, at der er mange af de bedre Huse, som ikke tør henvende sig til Foreningerne, fordi de ere bange for, at Burderingssummen skal gaa over 4,000 Kr.; thi da maa de ikke alene bære Omkostningerne ved Burderingen og de øvrige Omkostninger, de have paadraget sig, men de faae tillige intet Laan. Derved gaar Foreningen aabenbart glip af mange af de bedre Pantar, den burde have; Grændsen er ikke der sat paa det rigtige Sted. Jeg har faaet Oplysninger om, at for Sjællands Bedkommende er Skjellet i de bedre Egne det, at Husmandslokker med to Køer, et Par Faar og et Par Skjæpper Hartkorn — $\frac{2}{2}$ er det Høieste — have en Værdi af 4,000 Kr.; men hvorfor Husmænd med tre Køer ikke ligesaa godt skulle med, det indser jeg ikke; naar man overhovedet — og det med god Grund — har forladt den Grændse af 2,400 Kr., under hvilken de Paagjældende ikke kunde faae Laan i Foreningen, maa det erkjendes for ueheldigt at blive staaende ved de 4,000 Kr., da Foreningen derved gaar glip af mange Interessenter, der vilde blive til Gavn for Foreningen selv, idet denne jo saa vilde blive istand til at administrere lidt billigere, til Gavn for Husmændene og da ogsaa til Gavn for Statskassen, hvis Garanti vil formindskes i samme Grad, som Pantarne blive bedre. Efter Statutterne skal der foregaa Undersøgelse dels af jordløse Huse — saavidt jeg erindrer hvert tredje Aar — og dels af Huse med Jord hvert femte Aar; det vil ikke være længe, inden man skal til første Undersøgelse, der vil være forbunden med Befosning; Statskassen vil paa en eller anden Maade blive nødt til at yde Støtte, men at gaa til den højere Grændse, som her foreslaas i Lovforslaget, det tror jeg er Veien til at blive fri derfor, og jeg tror da, at man kan lade Amortisationstiden staa, som den staaar. Hvad Nisternes Kreditforening for Husmænd angaar, kan det efter de foreliggende Kjendsgjerninger ikke i samme Grad siges, at der er Trang tilstedes til den, idet det hele Interessentantal der er 631 med

en Laanekapital af 590,100 Kr.; men det ligger ogsaa efter Forholdets Natur simpelt hen i, at Grændsen der er forholdsvis endnu mindre hensigtsmæssig, end den er for Sjællands Bedkommende. Jeg har Oplysninger, som uengetlig ere forbausende, men ret forstaaelige, og det er, at navnlig i Roskilde og Kjøbenhavns Amt og tilbels i Svendborg Amt gaar, saasnart der til en Husmandslokk over en Skjeppe Land hører nogenlunde Bygninger, Værdien op over 4,000 Kr. Følgen deraf er, at der fra disse Amtar et flet meget saa Indmeldelser, hvorimod det er fra Egne, hvor Jordbundsforholdene ere daarligere, at Interessenterne væsentlig ere komne. For Dernes Bedkommende er Grændsen ubetinget urigtig; der vil man i flere Egne nødes til at holde sig til de jordløse Huse, hvilket er ueheldigt for Foreningen. Bliver man staaende ved den nuværende Grændse for Dernes Bedkommende, vil Foreningen, der fører et aldeles henlygnende Liv, ikke være istand til at bære sine egne Omkostninger; uagtet de 10 Repræsentanter og de 3 Bestyrelsesmedlemmer der lønnes meget lavt, nemlig ialt med 7,700 Kr., har dog Forholdet været det, at kun $\frac{2}{3}$ har kunnet udredes til dem i Løn, Tiltræder der kun et Interessentantal med en Kapital af 300,000 Kr. aarlig, vil det ikke desto mindre være flere Aar, inden Foreningen er istand til at bære sine egne Bestyrelsesomkostninger. Jeg ser derfor ikke bedre, end at det for Dernes Bedkommende er en ligefrem Betingelse for Foreningens Levedygtighed, at man sætter Grændsen højere. Hvorfor skulde der ikke være samme Trang for Nerne som for Sjælland? Foreningen har ikke blot direkte gavn for Sjællands Bedkommende og, om end i mindre Maalestok, for Dernes Bedkommende, men ogsaa indirekte. Det er mig bekendt, at Sparekasser, Kreditforeninger og private Folk nu ere meget mere humane mod Husmændene, end de tidligere have været. Medens de før hvert Dieblit truede med at opsigge Kapitalen og at ville forhøje Renten osv., kan man nu meget ofte faae dem til at lade Kapitalen blive staaende; Noget kan maasse ogsaa ligge i de forbedrede Villkaar. Jeg tror navnlig, at det i daarlige Læder skal vise sig, at Foreningen har udrettet meget Godt. Jeg tør vel haabe efter de Kjendsgjerninger, som foreligge, at man vil se, at det er baade i Husmændenes, i Foreningernes og ikke mindst i Statens Interesse, at man kommer op til en højere Burderingssum; dermed er naturligvis ikke afhjulpet Mangelen ved den korte Amortisationstid, men jeg haaber, at dens skadelige Virkning skal blive begrænset. Jeg haaber, at den høitærende Minister, som har vist saa megen Interesse for at faae den nugjældende Lov ikke alene ført igjennem, men ogsaa udført paa en god Maade, og som vel ogsaa har vundet de Erfaringer, som jeg har udtalt gjennem Tal og